

Най-после трѣбва да констатираме и единъ другъ фактъ, а именно, че голѣмата двустранность въ търговията съ клиринговитѣ страни, за която вече споменахме, се дължи на самитѣ клиринги съ тѣзи страни. Стремехътъ къмъ изравняване, поради взаимния клирингъ, понѣкога засилва износа, а понѣкога го ограничава до размѣритѣ на вноса. Ние не сме съгласни, че клиринговиятъ начинъ на търгуване ограничавалъ, изобщо, международната търговия.

Влиянието на търговскитѣ договори върху развитието на износа ни. Едва ли може да се говори за влияние на търговски договори до 1925 г. До тогава ние бѣхме свързани съ ограниченията на Ньойския диктатъ и избѣгвахме, изобщо, да сключваме каквито и да било търговски договори. И до 1930 г. едва ли би могло да се говори за нѣкакво влияние на търговскитѣ договори върху развитието на нашия износъ, тъй като тѣзи договори бѣха въ сщность само продължение на старитѣ спогодби (Гърция, Полша и Данцигъ) и не съдържаха никаква тарифна часть за намаление на митата. Изключение прави само спогодбата съ Турция, която съдържа тарифна часть. Не би могло, обаче, да се твърди, че този договоръ е активизиралъ стокообмѣна между дветѣ страни въ забележителна степенъ. Все пакъ, известно влияние трѣбва да се признае, още повече, че съ тази страна бѣ уговоренъ и вносенъ контингентъ.

За конкретно влияние на договорната ни политика върху износа може да се говори едва отъ 1930 година насъмъ, когато започна и по-активната договорна дейность. Търговскиятъ договоръ съ Турция целѣше да се засили износа ни на източнитѣ пазари (подписанъ на 27 май 1930 г.), на който бѣхме зле следъ войнитѣ. Тукъ бѣ постигнато намаление на митата за специфичнитѣ за тия пазари стоки, като кашкавалъ, дървени вжглища, свине и др. До голѣма степенъ извънредно засилениятъ износъ на дървени вжглища за тая страна се дължи на намалението на турската тарифна такса за този артикулъ. Отъ 1935 г. до 1939 г., когато договорътъ се измѣни и